



DATOS IDENTIFICATIVOS

Lingua clásica: Lingua latina

Materia	Lingua clásica: Lingua latina			
Código	V01G160V01203			
Titulación	Grao en Estudos de Galego e Español			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Filoloxía galega e latina			
Coordinador/a	Ledo Lemos, Francisco Jose			
Profesorado	Ledo Lemos, Francisco Jose			
Correo-e	ledolemos@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/ledolemos			
Descrición xeral	Introdución á lingüística latina e á tradución de textos latinos.			

Competencias de titulación

Código	
A1	Dominar a comunicación cos e coas falantes das linguas de estudo no grao, en diferentes contextos sociais, profesionais e culturais, desenvolvendo a capacidade de comprensión e expresión oral e escrita, con tolerancia cara á diversidade social e cultural como resultado de defender os dereitos fundamentais de igualdade social, de xénero, de raza e de orientación sexual, e os valores propios da democracia e a cultura da paz.
A2	Identificar, comprender e apreciar as principais contribucións das literaturas do español (en España e en América) e do galego, con especial sensibilidade para as literaturas emparentadas, como son as que corresponden ás linguas neolatinas e en particular a portuguesa
A3	Abarcar os fundamentos teóricos e aplicados que ofrecen os diferentes paradigmas lingüísticos, así como sintetizar, relacionar e describir as literaturas española, galega e lusófona nos seus distintos ámbitos culturais e sociais, períodos, xéneros e movementos
A4	Coñecer os métodos básicos do estudo e análise lingüística e literario
A5	Dispoñer dos coñecementos necesarios para a comprensión, análise, desenvolvemento, avaliación e aproveitamento dos recursos lingüísticos e literarios para o futuro profesional
A6	Argumentar os temas e os textos obxecto de estudo de acordo coas convencións académicas, achegando probas e servíndose dos recursos bibliográficos e electrónicos dispoñibles, especialmente dos orientados á investigación lingüística e literaria e á docencia das linguas impartidas no grao.
A7	Participar en debates e actividades de grupo, e organizalos desenvolvendo un pensamento autónomo e crítico con respecto ás posicións alleas e á tolerancia cara á diversidade social e cultural que se expresa nas linguas e literaturas en cuestión.
A8	Formular razoamentos críticos nos ámbitos de estudo lingüístico e literario a fin de adquirir métodos sólidos de análise, que transcendan a simple aproximación intuitiva ás linguas e aos textos obxecto de estudo.
A12	Posuír unha conciencia crítica ante mecanismos de exclusión e discriminación das mulleres na linguaxe
A13	Ser competente para utilizar as novas tecnoloxías como recurso metodolóxico, de investigación, didáctico e de comunicación
B1	Que o estudante demostrase posuír e comprender coñecementos dunha área de estudo que parte da base da educación secundaria, que se adoita atopar nun nivel que, se ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
B2	Que o alumnado saiba aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou a súa vocación dunha forma profesional, e posúa as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
B3	Que o alumnado teña a capacidade de reunir e interpretar os datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre os temas destacados de índole social, científica ou ética.
B4	Que as/os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

B5 Que o alumnado desenvolvese aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.

Competencias de materia

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Traducir textos latinos clásicos e medievais de dificultade baixa e media.	A1 A3 A4 A5 A6 A7 A8 A13	B1 B2 B3 B4 B5
Coñecer os elementos básicos da fonética, morfoloxía e sintaxe do latín e saber aplicalos.	A3 A4	B1 B3 B5
Coñecer un léxico latino elemental e recoñecer as súas derivacións etimolóxicas.	A1 A2 A4	B1 B2 B3 B5
Recoñecer as continuidades e as discontinuidades entre o latín, o galego e o castelán dos elementos fonéticos, gramaticais e léxicos.	A1 A3 A4 A5 A8	B1 B2 B3 B5
Coñecer os datos obxectivos que a lingüística histórico comparada fornece sobre os problemas do xénero gramatical.	A12	B3

Contidos

Tema	
Contexto histórico, lingüístico e cultural do latín	As orixes indoeuropeas. As linguas itálicas. A expansión do latín na antigüidade. Evolución e conservación do latín na Idade Media.
Fonética, fonoloxía e escritura	O alfabeto latino. A reconstrución da pronuncia na época clásica. A acentuación. Semellanzas e diferenzas máis importantes entre o sistema fonolóxico latino e o galego e castelán.
Morfoloxía	A conxugación verbal. A declinación nominal e pronominal. O sufixo do comparativo de superioridade e de superlativo.
Sintaxe	O sistema de casos. Complementariedade entre casos e preposicións. A 'consecutio temporum' e os usos do subxuntivo. O segundo termo de comparación e o superlativo relativo. As oracións de relativo. Os participios e o xerundivo: participios concertados; participios absolutos; perifrástica. O infinitivo. O infinitivo con suxeito en acusativo. A construción 'persoal'. O xerundio: a súa complementariedade con infinitivos e xerundivos. O supino. A conxunción 'cum' e os seus usos. Os diferentes usos do 'ut'. O período condicional. Outras construcións subordinadas completivas. Outras construcións subordinadas circunstanciais.
Vocabulario	O enunciado dos verbos latinos. Listaxe dos verbos latinos máis frecuentes. O enunciado dos substantivos e dos adxectivos. Listaxe dos substantivos e adxectivos latinos máis frecuentes. Peculiaridades dos adverbios. Listaxe dos adverbios latinos máis frecuentes.
Tradución	Recomendacións para a tradución directa (de latín a galego ou español) e inversa (do galego ou español ao latín). O uso do dicionario.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Sesión maxistral	24	40	64
Resolución de problemas e/ou exercicios	14	62	76
Resolución de problemas e/ou exercicios	6	0	6
Probas de resposta curta	2	0	2
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.			

Metodoloxía docente	
	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do docente dos contidos gramaticais, coa aclaración de dúbidas puntuais que lle poidan formular os alumnos.
Resolución de problemas e/ou exercicios	A gramática explicada nas clases maxistras debe ser levada á práctica mediante exercicios específicos e traducións. A maior parte destes exercicios serán preparados primeiro na casa polos alumnos e corrixidos despois nas clases prácticas. Por outra banda, en varias das clases prácticas proporáselles aos alumnos un exercicio que cada un deles deberá resolver individualmente e que poderá ser tido en conta para a nota final (véxase o indicado no apartado sobre "avaliación").

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	(*)Cada estudante poderá asistir a titorías, individualmente ou en grupo, para resolver dúbidas, consultar avaliacións *provisionales e comentar diversos aspectos do seu traballo no curso.
Resolución de problemas e/ou exercicios	(*)Cada estudante poderá asistir a titorías, individualmente ou en grupo, para resolver dúbidas, consultar avaliacións *provisionales e comentar diversos aspectos do seu traballo no curso.
Probas	Descrición
Probas de resposta curta	(*)Cada estudante poderá asistir a titorías, individualmente ou en grupo, para resolver dúbidas, consultar avaliacións *provisionales e comentar diversos aspectos do seu traballo no curso.
Resolución de problemas e/ou exercicios	(*)Cada estudante poderá asistir a titorías, individualmente ou en grupo, para resolver dúbidas, consultar avaliacións *provisionales e comentar diversos aspectos do seu traballo no curso.
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	(*)Cada estudante poderá asistir a titorías, individualmente ou en grupo, para resolver dúbidas, consultar avaliacións *provisionales e comentar diversos aspectos do seu traballo no curso.

Avaliación		
	Descrición	Cualificación
Resolución de problemas e/ou exercicios	Tradución de frases curtas que precisan a aplicación de coñecementos sintácticos específicos (uso dos casos, formas nominais do verbo, etc.).	30
Probas de resposta curta	Realización de probas escritas nas que se demostre o coñecemento e a aplicación da morfoloxía (nominal e verbal) e da fonética latinas.	30
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Tradución de textos latinos, de certa extensión (orixinais ou adaptados).	40

Outros comentarios sobre a Avaliación

A materia está dividida en tres grandes apartados que gardan entre eles unha inevitable gradación, de tal xeito que non se poden facer progresos no segundo ou terceiro sen antes ter un dominio suficiente dos apartados previos:

- 1) fonética e morfoloxía,
- 2) sintaxe,
- 3) tradución.

Ao longo do curso, os alumnos deberán resolver individualmente na aula certos exercicios que o profesor recollerá e corrixirá. Por medio destes exercicios o profesor irá vendo en diferentes momentos do curso ata qué punto cada un dos alumnos vai acadando os obxectivos previstos en cada un deses tres grandes apartados. Por outra banda, dado o carácter intrinsecamente acumulativo da materia (na aprendizaxe dun idioma, cada novo coñecemento sempre require manter

actualizados os coñecementos previos), os resultados destes exercicios serán tanto máis indicativos canto máis avanzado vaia o curso, pois reflicten non só o coñecemento da materia máis recente, senón o de toda a materia precedente.

A proba final, á que deben presentarse todos os alumnos, constará de tres partes, paralelas a eses tres grandes apartados nos que se divide a materia:

- 1) fonética e morfoloxía: silabación e acentuación; recoñecemento de formas nominais e verbais.
- 2) sintaxe: tradución de diversas frases illadas nas que se recollan estruturas sintácticas específicas (construcións de participios ou infinitivos, usos do *ut*, etc.).
- 3) tradución: tradución de textos orixinais (eventualmente simplificados).

Os alumnos que, polos motivos que sexan, non tivesen asistido regularmente ás clases, terán que ser avaliados exclusivamente polos resultados desta proba final.

Polo contrario, cada un dos alumnos que entregasen ao longo do curso todos ou case todos os anteditos exercicios recibirá antes da proba final unha comunicación escrita e persoal na que se lle comunicará a porcentaxe que, a xuízo do profesor, ten xa lograda dos obxectivos fixados para cada un dos tres apartados en que se divide a materia. Os resultados da proba final unicamente serán tidos en conta se permiten elevar estas porcentaxes.

Tanto no caso dos alumnos que unicamente se presentaron á proba final, como no dos que tamén foron entregando os exercicios solicitados ao longo do curso, a puntuación final absoluta obterase a través das puntuacións en cada un dos tres grandes apartados segundo a seguinte proporción:

- 1) fonética e morfoloxía: 30%
- 2) sintaxe: 30%
- 3) tradución: 40%

A proba da segunda convocatoria terá a mesma estrutura que a da primeira, e seguiranse exactamente os mesmos criterios.

Bibliografía. Fontes de información

DICIONARIOS ESCOLARES

Segura Munguía, Santiago, *Nuevo diccionario etimológico latín-español y de las voces derivadas*; Bilbao, Univ. de Deusto, 2006. ISBN 9788474857542

Iter 2000: Diccionario ilustrado latino-español, Barcelona, Sopena, 1999; ISBN 8430311548.

Diccionario ilustrado latino-español, español-latino (VOX-SPES) ISBN 9788471535962 [consultable en Internet: <http://www.scribd.com/doc/3283274/Diccionario-Vox-Latin>]

Glare P.G.W (ed.), *The Oxford Latin Dictionary*; Oxford, Oxford University Press, 1968-1982.

Gaffiot & Flobert: *Dictionnaire Latin-Français (Le Grand Gaffiot)*; París, Hachette, 2000 [consultable en Internet: <http://www.lexilogos.com/latin/gaffiot.php>]

Pódense atopar todo tipo de dicionarios latinos na seguinte páxina electrónica: http://www.lexilogos.com/latin_langue_dictionnaires.htm

Rubio, Lisardo, *Nueva gramática latina*; Barcelona, Editorial Coloquio, 1985

Valentí Fiol, Eduardo, *Sintaxis latina*; Barcelona, Editorial Bosch, 1969 [hai moitas reedicións]. Inclúe frases para practicar.

Guillén Cabañero, José, *Gramática latina histórico-teórico-práctica*; Salamanca, Ediciones Sígueme, 1963 [hai moitas reedicións]. Moi rica en contidos, pero bastante confusa.

MÉTODOS DE LATÍN

Ørberg, Hans H., *Lingua Latina per se illustrata, pars II: Roma Aeterna*; Copenhague, editorial Domus Latina, diferentes edicións constantemente actualizadas (ISBN 9788799701681).

Sobre outros libros e materiais do método de Hans H. Ørberg pódese consultar a páxina electrónica da asociación que o distribúe na Península Ibérica: <http://www.culturaclasica.com/lingualatina/informacion.htm>

Rubio, Lisardo, *Nueva gramática latina: ejercicios*; Barcelona, Editorial Coloquio, 1985.

Bassols De Climent, M.: *Fonética Latina* (cun apéndice sobre "Fonemática latina" por S. Mariner); Madrid, 1976.

Baños, José Miguel (coordinador), *Sintaxis del latín clásico*; Madrid, Liceus; ISBN 9788498228441.

Monteil P., *Éléments de phonétique et de morphologie du latin*; París, Editorial F. Nathan, 1970 [tradución española, con actualizacións, de C. Fernández: *Elementos de fonética y morfología del latín*, Sevilla, Ediciones de la Universidad de Sevilla, 1992]

Rubio Fernández, L.: *Introducción a la sintaxis estructural del latín*; Barcelona, Editorial Coloquio, 1982

Recomendacións

Outros comentarios

Cómpre que os alumnos teñan xa os coñecementos elementais que, en principio, se deben adquirir no bacharelato. Os alumnos que, polo motivo que sexa, non teñan coñecementos previos de latín deberían adquirir pola súa conta os rudimentos no cuadrimestre previo a cursar a materia; para facilitar isto, se é posible, organizárase un "curso cero" durante ese primeiro cuadrimestre. Suponse, por outra banda, que os alumnos teñen unha base relativamente sólida en fonoloxía, morfoloxía e sintaxe do galego e castelán.
